

מייד אחרי מאמרו של אלוף טמיר, מר באים באותה חוברת מערכות דיכרי תא"ל יעקב אבן. בפירוטו מאגדתו, בנושא "המנהיגות הקרבית" בסיכומים נאמר: "דיכרי ימי המלחמות מלמדים, כי יותר מגדול הצבאות, רב מעוצמת כליהשגשג... המכרע הוא גודל הקרב וכשר-מנהיגותם של מפקדים. אותם שידעו לאמן גייסות בתבונה, אלה שיכוננו את המלחמה ב"הזכמה... הם שנחלו ניצחון".

אין צורך בציטוטים נוספים. את דיכרי האלוף טמיר ותא"ל אבן מצאתי בחוברת המיקרית הראשונה, שאליה הושטתי ידי כמחום בדיוק נמצא בכל מה שאמר כל אחד, מתש"ח ומבן-גוריון והלאה. "הדג"ש" האיותיות נחשבה נכס-צאי-בזול, של כל מיבחן נוסף רק הוסיף לה טעמים וחיוקים חדשים.

אופי הנכוחי של צה"ל

אור כל אלה, קצת קשה להבין, כיצד אפשר שלפתע יקום ראש מה"ד ובאחת הימך על פיו את כיוון ההתקדמות המסורתית של בניין הכוח בצה"ל — יובן כי אפילו אין כוונתו אלא רק ל"שינוי דגש" מן האיות אל הכמות. הרי זהו מהפך קיצוני.

שינויים כאלה, שהם באמת בי נפשנו, איי אפשר להניחם שכך יתי חודקו, או שבאופן זה ייוודעו לנו. לא רק אלוף רותם, אלא אפילו הרמטכ"ל בעצמו קמון מוקדם בעצמו החלטה ששארת נכונותה, או אפילו רק מודת ואופן יישומה, תשפיע באורה מיידי, מכריע ו" שאינו ברה-השבה, עד סיומה של כל מידחמה אפשרית, בנצחוננו או ב" מדה צבאית מוחלטת לנו.

אינני יכול למצוא, או להעלות בדעתי — מחוץ למיקרה של צורך בהכרעה לפתח במלחמה או לא; או לפתח נשק גרעיני אם לאו, ועניינים דומים מסוג זה — החלטה, שהיא כה מרכזית ומכרעת לביטחוןנו, כמו "העברת הדגש" בצה"ל מ"איכותיות לכמותיות, אין הדעת סובלת, שהכרעה כזו תיפול בתוך ועל-ידי צה"ל, או אף משרד-הביטחון. הממשלה, הכנסת והציבור הרחב — אלה הם הפורומים אשר בס צליכה השאלה להתלבן ולהיות מוכר רעת. הרי לעומתה בטלים-בשישים, כהכל קטנוני וחולף, שאלות שבינת עובדי הרנטגן או (אפילו) פרשת ידליו.

עתה, אחרי שביורנו כי השינוי שעליו בישר אלוף רותם איננו לחיוב, אלא כולו רק לשלילה, צריך שנבדוק באופן ספציפי יותר, במה המדובר.

בי הנזק הממשי בדבריו ראש מה"ד איננו טמון רק בתוכנם, אלא עוד יותר בעצם השמעתם ובכך שהם מקנים רישות רשמית של חיוב לדיקווייטס בסיסים ומסורי תיים בצה"ל, מחייבים את התפשי ותם המואתם וגורמים לאובדן הסיכוי לתקנע או להסגם.

בניגוד גמור ובוסה לדימויו של צה"ל, בחוץ וגם בעיני עצמו, היה צבאנו כבר מלידתו, "כמותי" יותר מאשר "איכותי". הבר בלט — ובלט — באופן מיוחד, בגישתו האופיינית של צה"ל, לפתרון בעיות, בשאלות ובתחומים אשר כל צבא (או גוף אחד) הנוטה ל"איכותיות" של אמת, מציע וגם בוחר להן דרכי-פתרון איכותיות. כמו שיפור נוהלים, מיבנה או ארגון; הקניית הכשרה טובה יותר ל- פונקציונרים הנובעים או העלאת רמת ה- מעורבות והמוטובציה שלהם; שינוי ועיד כון דוקטרינרי או של קריטריונים בבחי רת אנשים, שיבוצם וקידומם וכו'. ב" מיקרים ובמצבים כאלה, נטה צה"ל תמיד וכיום אולי יותר מאשר בעבר לפתור את הבעייה באמצעות תוספות כמור תיות: הקצאת קבנים נוספים של כוח אדם ואמצעים — ובדרך-כלל, תוך העל- אה בדרגות; בריאת מפקדות, "מחלקות" ו"מדורים" חדשים — גם תוך ציירת הקבלות וכפילויות (וכפילויות-על-כפילו- יות), וגם שהיצורים החדישים הללו מת- חילים במהרה גם הם לבלוע "תיגבור" ולתפוח.

ניטול, לדוגמא, את "מחלקת ההדרכה" שבמטכ"ל. אין הדבר ברור, מהו בכלל הגוף הקרוי מה"ד, מהו ייעודו, לשים מה הוא נחוץ ועל מה עומד בראשו לקיים כדרגת אלוף. שהרי נוגל ניתן להבחין בכך, שצה"ל מצויים גופים פונקציונליים מקבילים וחופפים למה"ד. לא שמת תאמר (ויו דעתי), כי אם נחוץ קיום מה"ד, משר מע כי הם מיותרים. כפילות ספציפית זו נוצרה כמו שיכוב ארכיאולוגי בתל

עתיק: צה"ל יצר פונקציה מסוימת; כע" בור זמן התעוררו בעיות וצרכים חדשים, שאותה פונקציה יכלה לפתור, או למלא, אבל בתנאי שתעבור תהליך של שינוי ועידכון איכותיים. שינוי זה לא נעשה, אלא הוקמה פונקציה חדשה לגמרי, לענין הבעיות והדרישות הספציפיים החדשים, אך על הישגה לא ויתרו; וכעבור פרק זמן נוסף, שב התהליך ונשנה — ונולדה פונקציה מקבילה שלישית. כתוצאה: קיימים כיום בצה"ל המון גופים של "תורה והדרכה", הם ויצרים גיונל, שבוע המון אנשים ואמ" צעים, אבל מפיץ מעט מאד תוצרת טובה, או תוצרת ככלל: אלוף רותם עצמו נולד כחודש שעבר, כי "התורה שככתב" של צה"ל מלאה, בקיעים וחורים רבים, ו" במקרה הטוב, אינה מעודכנת ו" מתאמת לקצב השינויים".

לא אסתכן מדי בקביעה, שלו היה מערך "ההדרכה" (כולל יצירת התורות) בצה"ל בנוי מאורגן ופועל על בסיס איכותי ולא כמותי, יכול היה להפיק תוצרת רבה יותר, כטיב ובמגוון עדיפים בהרבה, וכל זה — בתמורה להשקעת הרבה יותר מחשבה,

"כבר מודתו היה צה"ל, כמותי יותר מאשר איכותי" בורות אפשרית בכל הרמות

אבל רק חלק קטן (מאד, לדעתי) מסך-כל המשאבים שהוקצו לו והמבובזים כעת בו. **צימצום האיכות בפרט**

יוון שבמה"ד עיסקנו, נוח להמשיך בעומד בראשו. הביורגפיה של אלוף רותם מלמדת, כי ביוס-הכיסורים שימש סגן-מפקד-אוגדה, אם יטול אלוף רותם את המפקדה שבה שירת — ואת גוף-השליטה, "הפרטי" שלו, כסגן-מפקד ושווה אותם לכל מפקדה מקבילה בכל צבא בעולם בטוחני כי ימצא מייד (לאחר יכנוי התיפקודים ובעלי- התיפקידים שמצויים במפקדות הורות ולא אצלנו, וכן להיפך) כי הגופים ה" צה"ל ימים גדולים בשיעור ניכר מי שיויערם חזרים; וגם לא יתקן שה להבחין, כי המיפקדות בצה"ל הן המנופחות שבעולם, שעה — ובכלל! — שאיכות עבודתן (עב"ר דת-המטה") היא היורדה והמפגרת שבמוקן (וראה "עבודת-המטה" של הרמטכ"ל ומקור-החרום, כפי שהשתקפה ביוס-הכיסורים).

במה שנוגע לגופים הלוחמים וליחסי הכוחות שבהם-הקרב, אין בכלל מקום ל" השוות את מושגיו של צה"ל — בעיקר במיקרים שבהם פעול היריב כ"אוייב סביר" — לאלה של הצבאות גופייה-הצבא, שיצרו וגם יישמו איכותיות מיקצועיות אמיתית, ועליה ניסכו את בניין עוצמתם ואת הפעלתה. הצבאות הללו — במיוחד בולט הצבא הגרמני של מלחמת-העולם השנייה, בכל שלביה ובכל החזיתות — היו נכונים להיכנס לחזית, בהגנה כמו בהתקפה (ככל הרמות), ביחסי-כוחות כמותיים לרעתם,

יצורים לוחמים-כוח מעולים. "לא בכדי", כתוב אלוף ישראל טל, "הלך והתפתח אצל הנוער שלנו, בכוח הנסיבות הליסטוריות, דפוס-התנהגות לאר מי של אנשי מלחמה, איות, "אורחית" זו הקנתה לצה"ל עדיפות יחסית כה גדור לה. עד שהיתה שקולה לא רק כלפי ה" כמויות הגדולות יותר של האויב, אלא גם איננה את נחיתותם הצבאית-המיקצור עית היחסית של צה"ל, כמיסגרת, ושל הפיקוד הגבוה שלו.

אחרת אסור - ואי אפשר

כשיו יכורים אנו להבין את דיכרי אלוף רותם בפרפורציה הנכונה, רא" שיה, אמירתו כי "בצה"ל הגיעו למסקנת" ומשתמע, הגיעו עכ"ש — "כי יש לשים כיום את הדגש על הכמות", אין בה כל חידוש מהותי, אלא רק אישור למצביה-העניינים שכבר שורר בו מקדמת- דנא. שנית, צה"ל איננו חושב, או איננו מבחין, בכל פרובלמטיקה איכותית בפיקוד, ובעיקר בפיקוד הגבוה.

בזדאי שאין צה"ל סבור — ו" דעתי, איננו מסוגל להבחין — ו" בעייתו איננה הכמותיות שלרשותו וגם לא טיב כוח-האדם הכא לשור תותיו כמו איכותו המיקצועית; כלומר, איות הפיקוד, שלישית, צה"ל — לפחות צה"ל הרישמי, או "צה"ל שהגיע למסקנה" — איננו סבור, גם לאחר יוס-הכיסורים (ואולי במיוחד לאחר אותה מידחמה) שנתגדעו בו לוקויים יסודיים ככלל, ואיכותיים בפרט.

אלא, מה שהיה ויש הוא, בעיקרו, בסדר גמור, ונחוץ רק עוד יותר — מאותו דבר, דבריו של ראש מה"ד, בהמשך שיחתו עם הכתבים, על "העלאת איות הלוח" מים", אינם סותרים ואסור שיבלבלו, אין מדובר שם אלא על שיפור איכותיו ה" טכנו-טאקטיות של החייל או המפקד, ו" זוהי איות שנכון ומתאים לראותה כי כמותית במהותה, כמו תכונותיו הטכנו- טאקטיות של כל אמצעי-לחימה.

אבל ההבנה אינה מפחיתה מן החומרה ומן הסיכונים ואיום התוצאות, האלוף טמיר, וכל האחרים עד עתה (כלומר, עד מה שמצננו מאלוף רותם), אומנם שלו גם הם בהבנת משמעותה הנכונה של האיות הצבאית; ובזמן שהטיפו לאיכו- תיות, חיו בצה"ל, "כמותי" מובהק, ובזדאי גם תרמו וגרמו את חלקם בכיוון זה.

אבל שעה שבידיהם ובמעשיהם שגו, הרי לפחות הבינו וגם קיבדו, שבמבחינה עקרונית ותורתית חייב צה"ל להיות מושתת על האיכו- תיות, ואחרת אסור לה וגם אי אפשר. התפיסה הכפיסית היתה נכונה וגם רצויה, אף כאשר ה" מעשים הנטאו לדה וסתר אותה.

ודאי שמצבי-עניינים זה היה גרוע ושלילי לי ביותר, אבל לפחות כל עוד נתקיים הניגוד בין המעשים השגויים ותפיסת- הסיכור הנכונה נשקף סיכוי שיום אחד יבחינו בסתירה — וגם יחליטו ליישבה בכיוון הנכון.

דבריו של האלוף רותם ביטלו את ה" סתירה וחיסלו את הניגוד: צה"ל ש"ל ישה מעתה לא רק "כמותי" ל" יעשה, אלא גם בעת תפיסת-יסוד "כמותית" להלכה.

בצבאנו, המשולל אינטלקטואליות וגם מקצועיות — ובזדאי את צירוס — חסי רים, בהכרה, הבלמים והאיזונים הפני- מיים, המאיטים את קצב וממדי התפשי טותן של שגיאות ויוצרים נוגדנים להן, במיוחד כאשר מדובר בדרך, שהיא לא רק "חדשה" ומקורית, אלא גם בשורת הקלה והפשטה ביותר, כך צפוי כי בשורת דבריו של ראש מה"ד אכן תיושם פשוטה כמשמעה; יבינו אותם כמניס לרשות, ואפילו חובה, לפתח בייצור "ערימות", והאיות לא חשובה; ובמלים אחרות, להתחיל בתהליך מואץ של "התערבתי" וצה"ל בצה"ל, ושל צה"ל.

ראוי לאוודת מסוכנת זו שתעי כור מן העולם והתערך תיכף מי שורשיה וכלו. גם הגיע הזמן, שי הרשויות הנוגעות, ובכללן אמצעי התיקשורת, יקדישו תשומת-לב מעט יותר מעמיקה לצה"ל ולמה שמשמעים דבריו. עזיני להבין ולקבל כי שגיאות, בורות וטעותות חמורות אפשריות אצל ממלאי-תפי קידים בכל רמות הצבא ובכל המנגנוני נים — ובצה"ל, לא פחות ממלאי-רדי-האוצר. לפחות כאן, תמצא הכי נח זו ביטוי קבוע, וגם נוקב ככל הנחויק.